

Паула Лайт

Белите ангели

Още в античната древност лекарите, лечителите са имали особен, възвишен статут. И как да не бъде така? Нали понякога познанията им, умовете им, вещите им ръце са единственото, което ни дели от ужасните болки, от страданието и смъртта? Затова в очите на човечеството тези, които лекуват, са жреци на живота, могъщи вълшебници и мъдречи, почти божества. Понякога забравяме, че са просто хора.

От хилядолетия до сега, преди да встъпят в длъжност, те тържествено произнасят Хипократовата клетва:

„В името на Аполон – лечителя, в името на Хигия, в името на Панацея и в името на всички богове и богини, които вземам за свидетели, поемам върху себе си тази клетва: ...Ще запазя живота си чист и свещен, както моето изкуство...“

Чист и свещен... Такъв трябва да бъде пътят на лечителя. Нали сам Исус Христос е бил лечител? Тази чистота възпява Арчибалд Кронин в „Цитаделата“ – нерушимата крепост на идеализма и любовта към човека.

Често в мигове на беда, страх, тревога първият, когото търсим и викаме, е лекаря.

Спомням си как като малко дете, трескава и болнава, виждах надвесени над леглото ми два силуета – на мама и на моя лекар. Те двамата неведнъж са ме изтръгвали от лапите на смъртта. Доктор А... се е запечатал в паметта ми сърдечен и усмихнат, готов да победи детския ми страх, да облекчи страданието ми, да ме утеши с бонбонче и ласка. Човекът идваше в къщи винаги, когато е необходимо, денем и нощем. Знам със сигурност, че не го е вършил, за да стане по-богат. Семейството ми беше бедно и едва ли сме заплащали щедро за изгубеното му време, за нарушения му нощен сън. Той просто добре си е спомнял Хипократовата клетва, не е бил изгубил състраданието и любовта си към човека, нито чистотата си. Надявам се, че там, в отвъдното е озарен от светлина.

Но нека оставим миналото и да надникнем в общността на лечителите сега, в нашето объркано и мрачно време. Спомнят ли си все още за Хипократовата клетва? Запазили ли са живота и изкуството си чисти и свещени? Гледат ли на човешкото тяло като на храм, а на грижата си за него като на Божествена мисия?

Наскоро имах ужасяващ разговор с една моя приятелка. На мъжа ѝ открили тумор в главата. Предстояла операция. Мозъчният хирург я привикал насаме и ѝ казал: „Ако искаш просто да направя операцията – 1000 лева. Ако пък искаш да я направя както трябва и съпругът ти да се

оправи – 3000⁴. Естествено, жената била готова да даде всичко, за да спаси своя спътник в живота. Ипотекирала единствения им апартамент и броила трите хиляди. Печалното е там, че тя ми сподели всичко това на помена за четиридесетте дни от смъртта на мъжа си.

Моят съпруг има ставно заболяване и понякога болките са ужасни. През 1998 година отиде на лекар при такава криза и му предписаха пероксикан в дозировка, каквато по-късно се оказа недопустима. По този начин той получи язва на пилора и направи перитонит. Когато стенеше от нечовешкото страдание, лекарят му се сопна да млъкне и да престане да се държи като истерична родилка. Докато чаках пред операционната със свито сърце, излезе да пуши някаква санитарка и заразпавя на своя колежка от реанимацията: "Голям цирк! Докараха една нова от катастрофа и се наложи да зарежат мъжа на операционната маса. Направо се вледених от ужас. Думите ми прозвучаха правоподобно, защото всичко това се случи на национален празник. Наложих се да постъпя като всеки български гражданин и да въртя телефоните за контакти и връзки. Мисля, че ако мъжът ми излезе жив, това беше чудо и късмет, а не заслуга на медицината.

Позната възрастна жена ми разказа следната трагикомична история: Една вечер взела силно успокоително и заспала много дълбоко. Когато се събудила, забелязала, че част от долната ѝ зъбна протеза липсва. Изплашила се и отишла в спешна медицинска помощ. Направили ѝ две рентгенови снимки и двама рентгенолози установили наличието на чуждо тяло в хранопровода ѝ. Заявили, че се налага незабавното му изваждане със сонда – операция, която се правела с пълна упойка. Само че пропуснали дребната подробност да ѝ направят тест за алергии. Събудила се с ужасяващо сърцебиене и с усещането, че не може да си поеме въздух. Никой не разбрал, че е дошла в съзнание. Първото, което чула, било весел глас: „Леле, тая я изпуснахме! Я ѝ виж пулса!“ Това, което потресло пациентката, било, че гласът звучал така, сякаш просто на някого е изкипяло кафето или се е пуснала бримка на нечий чорапогачник. Възрастната жена оцеляла, въпреки медицинската интервенция. Най-печалното е, че се оказала пълна липса на чуждо тяло, а по-късно, когато чистила, намерила протезата си, паднала под леглото. Сега оперираната е развила страхова невроза от докторите, граничеща с параноя. За себе си е уверена, че е невъзможно да са сбъркали двама рентгенолози и че са решили да я оперират ей тъй, без нищо, за да си изкарат парици от една клинична пътека. Споделя с мен, че, ако ѝ се наложи медицинска помощ, предпочита да се остави в ръцете на зоотехник или дори

на наемни убийци на мафията, но не и да отиде на лекар. Може би, малко драматизира нещата, но не мога да я виня за това.

Друга жена сподели, че зъболекарят се направил на разсеян и й извадил съвсем здрав зъб, за да вземе повече пари за услугата си.

Като слушам подобни истории, добивам чувството, че болните са обрижвани от ято лешояди с милостта на Шекспировия лихвар Шейлок, готов да отреже от длъжниците си по унция живо месо. Горките ни измъчени и унизени тела!

Но нека не обобщаваме прекалено. Сред много занаяти има злосторници, мошеници и търгаши. Сред учителите, адвокатите, университетските преподаватели. Защо не и сред лекарите? С такива ще воювам, докато дишам и докато съм жива, независимо какво може да ми струва това и колко ругатни, оскърбления и простотии ще прочета за себе си във форумите на Интернет. Дотук, все пак, може би става дума за печални изключения, за гнилите ябълки в градината и за мършата сред стадото.

Какво да кажем, обаче, ако стигнем до извода, че цялата здравна политика на българското правителство е отвратителна гавра с човешко достойнство и прилича на добре организирано масово убийство?!

На повърхността, всеки от нас е обгрижван от личен лекар. Какъв медицински разкош! Само че системата превърна личните лекари в раздразнени и отегчени бакали с куп отчети за писане, кошмарна бумащина и касови апарати.

Ако имаш нещастieto да се разболееш и си на възраст, когато още полагаш труд, за един банален преглед и поредица най-основни изследвания ти предстои ходене по мъките. Ще изгубиш най-малко две-три надници, прекарвайки времето си в мрачни коридори – задушни и мизерни през лятото, ледени през зимата в очакване на чудото да ти дойде реда. Ако пък си пенсионер и ти остават малко години живот, системата ще ти отнеме поне половината от тях във вид на висене по същите тези опашки. На всичкото отгоре лекарите ще те гледат с мълчалив укор, че имаш нахалството да си преминал седемдесетте години, а все още да си жив.

Истинската драма, обаче, се крие в недопустимата ти амбиция като пациент да получиш от личния си лекар направление за определен специалист. Направленията са толкова дефицитни, както при социализма бяха бананите, маслините, кафето и тоалетната хартия. За да успееш, трябва някак да се изхитриш и да се разболееш през първата десетдневка на текущия месец. Тогава имаш известен шанс да се снабдиш със

златната индулгенция наречена направление. Ако, обаче, изпаднеш в прединфарктно състояние или установиш симптомите на диабет през втората половина на месеца, направленията без друго вече ще са се свършили. „Но какво да правя?!“ – ще попита отчаяно болният. Е, приятелю, проблемът си е твой. Да си се разболял, когато трябва.

Накратко, в нашата здравна система няма никаква милостливост и липсва и капка състрадание. Нали хуманизмът е разточителна, икономически неоправдана глезотия?

Неотдавна един министър на здравеопазването почти директно ни осветли, че не бива да се инвестират твърде много средства в раково болните. Нали без друго са обречени да умрат? Според господин министъра, да се облекчават болките им си е чисто прахосничество и буржоазен лукс.

Голямо е нахалството на гражданите, които си позволяват да се разболеят от вирусния хепатит В, когато предвидените в бюджета на Здравната каса средства за лечението му са се изчерпали. Просто те връщат, защото няма с какво да те лекуват. Това, че ще заразиш още много хора, макар и не по твоя вина и, след като не се лекуваш навреме, необратимо ще се разруши черният ти дроб и панкреаса хич не интересува счетоводителите в бели престилки. Е, ако пък си чак толкова капризен и държиш да се лекуваш незабавно, какво толкова? Просто намери 25000 лева. Какъв ти е проблемът?

Горко ти, ако се окажеш с творчески и нестандартен организъм и се разболееш от болест, която е толкова „екзотична“, че за нея не е предвидена клинична пътека! Така и ще си умреш, може би, от чиновнически пропуск или от печатна грешка, когато са изготвяли списъците. В края на краищата, вината си е твоя. Да си се придържал към заболяванията, които са включени в схемата. Моя колежка така и си умря с диагноза киста на панкреаса, защото нямало клинична пътека за тумор и не съществувал начин да ѝ се предпишат скъпите болкоуспокояващи без фиктивната диагноза. В случая просто някой лекар е проявил благородство и е намерил начин да се справи с бюрокрацията.

Една от най-абсурдните постановки, която чух напоследък, е свързана с диабета. Качествен инсулин ти се полага за шест месеца. Ако за този период не подобриш състоянието си, ще бъдеш наказан със спиране на кранчето и ще получаваш по-малко ефективни форми на лечение. Сам си си виновен, че не си се стегнал да се стабилизираш навреме!

Ако си получил удостоверение от ТЕЛК за определена степен на инвалидност с известни права и привилегии, ще се озoves в най-

шантавата каша на вселената и ще чуеш глас: „Добре дошъл в Абсурдистан!“

Познавам един млад мъж с ампутиран крак. Той получил инвалидната си пенсия не пожизнено, а за определен срок с предстоящо преосвидетелстване. Като че е възможно да му поникне нов крайник! Сигурно чиновникът е дремал и е погледнал само ЕГН – то, без да обърне внимание на диагнозата. Тази дрямка, обаче, струва на човека куп формалности, опашки и унижения, просто за да докаже, че кракът му все още го няма.

Друга нещастна женица останала и без двата си крака. Причината – гангрена вследствие диабет. Някой, обаче, объркал документацията и когато близките ѝ подали молба за безплатно полагащата ѝ се инвалидна количка, получили сух отговор, че на гражданката ѝ се полага само бастун. Ако не беше трагично, наистина щеше да е много смешно.

А искате ли да преживеете с пълна сила чувствата, които сигурно е изпитвал Данте, когато в компанията на Виргилий е обиколил деветте кръга на Ада? Нищо по-лесно! Просто си направете разходка из старческите домове и в няколко домове за диментни или за хора с вродена умствена изостаналост. Уверявам ви, че дълго след това ще сънувате кошмари и ще се срамувате, че сте се родили в тази страна. Дори тираниите са били все пак малко по-милосърден. Убивали са такива хора бързо и относително безболезнено, а не с глад, мизерия и лоша хигиена.

Нека сега си припомним, че тези, които администрират медицината така грубо и античовечно и вършат такива чудовишни дела, някога са произнасяли с младите си устни: „Ще запазя живота си чист и свещен, както и моето изкуство.“

Цялата тази ужасяваща картина не означава, че няма и достойни лекари, лекари с познания, дух и сърца, които неустрашимо воюват с Костеливата приятелка с косата и се борят за всеки човешки живот. Обикновено, те са специализирали в една или две области и работят в болничните заведения. Е, там им е грешката, защото бюджетът на болниците е още по-ограничен! Те са потънали в дългове и финансови каши, а заплатите на специалистите са направо жалки.

Моя приятелка, отличен невролог натрупа дългове, докато майка ѝ беше прикована на легло. За да може да работи, налагаше се да плаща на жени, които денонощно да се грижат за старата жена. След смъртта ѝ, за да уреди като честен човек дълговете си от боледуването и погребението ѝ, взе неплатен отпуск от болницата, в която работеше и отиде да слугува за 3–4 месеца в Гърция. Когато „чорбаджиите“ ѝ –

строителен работник и камериерка в хотел я запитали какво работи в България и им казала истината, изпадали от смях. Хората просто решили, че чистачката се шегува.

Друга прекрасна лекарка, специалист по белодробни заболявания, която се грижеше като ангел дори за пияницата край контейнерите за смет, постъпил болен от туберкулоза, в един зимен месец смутено търсеше заем, за да си плати отоплението в къщи.

На такива лекари, на истинските бели ангели, на достойните медицински сестри с жалки възнаграждения и на гладуващите санитарии се покланям дълбоко и ги моля: Не губете надежда! Не се променяйте! Не позволявайте светлината, която ви озарява, да угасне! В името на Аполон – лечителя, в името на Хигия, в името на Панацея и в името на всички богове и богини, съхранете прекрасните си души!

Защото, изглежда, народът български има една много ценна добродетел – жилав е като трескот и винаги е оцелявал и ще оцелява. Въпреки усърдните усилия на поредица от правителства, не умираме. Въпреки кървавия геноцид, пак сме тук! Дори и атомна бомба да ни пуснат, сигурно някак ще съумеем да мутираме и ще продължим да живеем. А без своите истински лечители сме изгубени!

КРАЙ

© Паула Лайт

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8800>]